

การศึกษาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
ของพระภิกษุสามเณร ในสังกัด
วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

พระมหาปรเมษฐ์ เหมือนจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

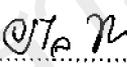
ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

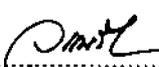
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาประสิทธิภาพการสอน
วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร
จังหวัดสระบุรี เสนอโดย พระมหาปรเมษฐ์ เหมือนจันทร์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

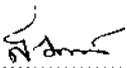

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 9 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรินทร์ทิพย์ ภู่อาลี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สิร์รانی วสุภัทร)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีนทิพย์ ภู่อาลี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ
ชื่อนักศึกษา	พระมหาปรเมษฐ์ เหมือนจันทร์
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณรในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี และ 2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จำแนกตามความคิดเห็นของครู และนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ครู และนักเรียน ในโรงเรียนที่มีพระภิกษุสามเณร ในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร ไปทำหน้าที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 12 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 373 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับครูและนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และ 0.87 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหา ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณรในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ดังนี้
  - 1.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของพระภิกษุสามเณรภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลิกภาพของผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการประเมินผลการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
  - 1.2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน ของพระภิกษุสามเณรภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลิกภาพของผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านบรรยากาศในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
  - 1.3 ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนแต่ละด้านพบว่า 1) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยเกินไป และระยะเวลาการสอนมีน้อย 2) ขาดความสามารถในการเตรียมและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และขาดการแนะนำแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม 3) เน้นการสอนแบบ

บรรยาย จัดกิจกรรมที่ไม่จูงใจผู้เรียน 4) บรรยายเนื้อหาตามหนังสือ สื่อไม่ทันสมัย ไม่น่าสนใจ 5) ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ 6) การจัดมุมหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามีน้อยเกินไป 7) การติดตามหรือวัดผลมีน้อย ขาดการประเมินตามสภาพจริง และการวัดจากแฟ้มสะสมผลงาน และ 8) ผู้สอนมาสายหรือมาไม่สม่ำเสมอ วางตัวไม่เหมาะสม ใช้เสียงเบาเกินไป

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกตามความคิดเห็นของครู และนักเรียน พบว่า แยกตามองค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกัน 7 ด้าน ยกเว้นด้านบรรยากาศในชั้นเรียนที่ไม่แตกต่างกัน และในภาพรวมทั้ง 8 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title	A Study of the Efficiency in Teaching Buddhism Subject of Buddhist Monks and Novices under Wat Phra Phutthabat Rachaworamahaviharn, Saraburi Province
Thesis Advisors	Asst. Prof. Sarintip Pusamlee Asst. Prof. Wanwilai Nunthamanop
Name	Phramaha Poramate Muenjan
Concentration	Curriculum and Instruction
Academic Year	2009

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the efficiency in teaching Buddhism subject of the Buddhist Monks and Novices under Wat Phra Phutthabat Rachaworamahaviharn, Phra Phutthabat District, Saraburi Province, and 2) compare the aforementioned efficiency of teaching when the sample was classified by teacher's and student's opinion. The sample drawn using Yamane Formula was comprised of 373 teachers and students from 12 schools which monks and novices under Wat Phra Phutthabat Rachaworamahaviharn taught Buddhism subject. The instrument used in this research was a questionnaire for teachers and students with reliabilities of 0.84 and 0.87, respectively. Data were analyzed in terms of mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The findings showed that

1. the teaching efficiency were as follows:

1.1 in overall, teachers' opinion on the teaching efficiency of monks and novices was rated at a high level. When considering each individual aspect, the researcher found that the monk and novice teacher's personality was rated at the highest level. Nevertheless, their educational evaluation was rated at the lowest level.

1.2 in overall, students' opinion on the aforementioned efficiency of monks and novices was rated at a high level. Considering each individual characteristic, the researcher found that personality was rated at the highest level; however, the atmosphere in the classroom was rated at the lowest level.

1.3 there were some teaching problems found. Those problems were that students had too less opportunity to participate in the classroom; in addition, the teaching period was not enough. Another problem was the monk and novice teachers were not able to prepare learning plans and lacked of the advice to find additional resources. They also taught using lecturing method which had no activities, out of date and uninteresting media to motivate students to study. In addition, they could not control the whole classroom. There was not enough space for Buddhism books. The monks and novices had a little following and measurement. The evaluation was not based on real situation, but on the students' portfolios. Monks and novices did not come on time, have proper manner, and speak loudly enough.

2. comparing the efficiency of teaching in 8 aspects, the researcher found that, in overall, teachers and students had the same opinion on all aspects at a significance level of .05. Nevertheless, considering each individual aspect, the researcher found that teachers and students had the same opinion on 7 aspects, except on the classroom atmosphere.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีนทิพย์ ภู่อำลี ประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและชี้แนะทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ พระธรรมปิฎก (ชวลิต อภิวิฑฺฒโน) เจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี ผู้ก่อปรด้วยพรหมวิหารธรรมหวังความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา โดยส่งเสริมการให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในโรงเรียนทั้งแผนกธรรมและบาลี ซึ่งเป็นการศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนและเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบไป นอกจากนี้ยังส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรโดยให้ทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาพระภิกษุสามเณร ให้เป็นผู้มีความรู้ นำความรู้เผยแผ่สู่สังคม กราบขอขอบพระคุณพระเดชพระคุณที่ให้ทุนการศึกษา และค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงเรียบร้อยด้วยดี ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาของเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้แก่ พระศรีปริยัติเวที (ลำไย สุวฑฺฒโน) ป.ธ. 9 เจ้าคณะอำเภอเฉลิมพระเกียรติและผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ดร.เนติ เฉลยวาเรศ ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ โรงเรียนสุวีวิทยา จังหวัดสระบุรี นางสาวสิริกร กระสาทองศึกษานิเทศก์ 8 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 นางสาวอัญชลี ฐูปพร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 1 จังหวัดลพบุรี และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ที่ได้ให้ความรู้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอเจริญพรอนุโมทนา ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนรุ่นที่ 7 และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนคุณแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้ความเมตตาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดี

พระมหาปรเมษฐ์ เหมือนจันทร์

สารบัญ

	หน้า
หน้าอวมติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหารกับการจัดการศึกษา.....	10
ประวัติวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร.....	10
การปกครองคณะสงฆ์ วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร.....	12
งานด้านการศึกษาภายในวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร.....	14
วิธีการจัดการศึกษา ตามสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา.....	18
สาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามช่วงชั้น.....	18
มาตรฐานการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา.....	19
แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา.....	23
บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา.....	26
บทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา.....	28

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน.....	29
ความหมายของประสิทธิภาพการสอน.....	29
องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอน.....	30
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน.....	34
การจัดและเลือกกิจกรรมการสอน.....	36
การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้.....	39
กลวิธีการสอนและอุปายในการสอน.....	42
การปกครองชั้นเรียน.....	49
บรรยากาศในชั้นเรียน.....	51
การประเมินผล.....	57
บุคลิกภาพของผู้สอน.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
งานวิจัยในประเทศ.....	72
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	76
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	80
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณรในสังกัด	
วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี...	88
ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร	
แยกตามองค์ประกอบและในภาพรวมทั้ง 8 ด้านของ	
ประสิทธิภาพการสอน.....	89

บทที่ 4 (ต่อ)

ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนวิชา พระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณรในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี.....	108
เปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุ สามเณร ในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของครู และนักเรียน.....	111
เปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพการสอนวิชา พระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณรจำแนกตามความคิดเห็น ของครูและนักเรียน แยกตามองค์ประกอบของประสิทธิภาพ การสอน.....	111
เปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพการสอนวิชา พระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร จำแนกตามความคิดเห็น ของครูและนักเรียน ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน.....	113
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	114
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	114
วิธีดำเนินการวิจัย.....	114
สรุปผลการวิจัย.....	116
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	134
ภาคผนวก.....	141
ภาคผนวก ก หนังสือขออนุญาตดำเนินการวิจัย และรายนาม ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	142
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนที่พระภิกษุสามเณร ในสังกัดวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ไปทำการสอนวิชาพระพุทธศาสนา.....	162

	หน้า
ภาคผนวก (ต่อ)	
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม.....	164
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	172

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	รายชื่อโรงเรียนที่พระภิกษุสามเณรของวัดพระพุทธบาทเข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนา.....	17
ตาราง 2	มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจ ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน.....	20
ตาราง 3	มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ.....	21
ตาราง 4	มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข.....	22
ตาราง 5	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	81
ตาราง 6	ความถี่และร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและนักเรียน จากการแสดงความคิดเห็นของครู.....	89
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการจัดและเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม จากการแสดงความคิดเห็นของครู.....	90
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ จากการแสดงความคิดเห็นของครู.....	91
ตาราง 10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านกลวิธีการสอนและอธิบายในการสอน จากการแสดงความคิดเห็นของครู.....	92
ตาราง 11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการปกครองชั้นเรียน จากการแสดงความคิดเห็นของครู.....	93

	หน้า
ตาราง 12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน จากการแสดงความคิดเห็นของครู..... 94
ตาราง 13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการประเมินผลการศึกษา จากการแสดงความคิดเห็นของครู..... 95
ตาราง 14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน จากการแสดงความคิดเห็นของครู..... 96
ตาราง 15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอนและนักเรียน จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน..... 98
ตาราง 16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการจัดและเลือกกิจกรรม การสอนให้เหมาะสม จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน..... 99
ตาราง 17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน..... 100
ตาราง 18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านกลวิธีการสอนและอุปาย ในการสอน จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน..... 101
ตาราง 19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการปกครองชั้นเรียน จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน..... 102
ตาราง 20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน..... 103
ตาราง 21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านการประเมินผลการศึกษา จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 104

	หน้า	
ตาราง 22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน จากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน.....	105
ตาราง 23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร แยกตามองค์ประกอบและใน ภาพรวมทั้ง 8 ด้านของประสิทธิภาพการสอน จากการแสดงความคิดเห็น ของครู.....	106
ตาราง 24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลประสิทธิภาพการสอน วิชาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร แยกตามองค์ประกอบและใน ภาพรวมทั้ง 8 ด้านของประสิทธิภาพการสอน จากการแสดงความคิดเห็น ของนักเรียน.....	107
ตาราง 25	เปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของพระภิกษุสามเณร จำแนกตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน แยก ตามองค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอน.....	111
ตาราง 26	เปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพวิชาพระพุทธศาสนา ของ พระภิกษุสามเณร จำแนกตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน ใน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน.....	113

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี